

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2023/24:31

Fredagen den 22 mars

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor

Landsbygdsminister Peter Kullgren

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 26 februari 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 26 mars 2024

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 9.00 och vi har EU-nämndssammanträde.

Vi har landsbygdsminister Peter Kullgren med oss. Som jag nyss sa till honom känns det extra roligt att som företrädare för Skåne få hälsa en värmblänning välkommen i dag, dagen efter matchen Färjestad–Rögle.

Har statsrådet något att muntligen tillägga till den skriftliga återrapporten.

Anf. 2 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr ordförande! Nej, men jag svarar gärna på frågor om det finns sådana.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor, och då tackar vi för återrapporten.

Vi kommer in på dagordningspunkt 3, Snabba och strukturella åtgärder med anledning av den rådande krissituationen inom jordbrukssektorn: uppföljning av kommissionens beslut. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 4 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Som en följd av den nuvarande situationen i jordbrukssektorn kommer det att hållas en uppföljande diskussion från föregående jordbruks- och fiskeministerråd om lämpliga åtgärder för att möta krissituationen. Inför detta ministerråd presenterade kommissionen ett förslag till rådsförordning den 15 mars om förenklingar av grundvillkoren. Senast i eftermiddag klockan 15 ska Sverige meddela om vi har några invändningar mot förslaget.

Vid överläggningen i miljö- och jordbruksutskottet i går fick regeringen brett stöd för sin linje att stödja kommissionens förslag. Om förordningen antas kommer den att leda till förenklingar för jordbrukarna.

Utöver förordningen arbetar kommissionen med flera förslag som kan genomföras genom ändring av delegerade akter eller olika riktlinjer. Det

handlar till exempel om förenkling när det gäller arealövervakningssystem och geotaggade foton som används vid uppföljning av kontroller.

Kommissionen presenterade den 15 mars även ett arbetsdokument med åtgärder för att stärka jordbrukarnas ställning i livsmedelskedjan. Kommissionen föreslår i detta dokument att ett kostnadsobservatorium införs för att följa upp kostnader, marginaler och handelsmetoder i livsmedelskedjan.

Kommissionen hänvisar även till pågående utredningar om införandet av direktivet om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan och att utvärderingen kan följas upp med förslag för att utveckla direktivet.

Utöver detta planerar kommissionen att lägga fram ett förslag i april om förändringar i marknadsordningen. Förslaget kommer att omfatta utveckling av regler kring kontraktsskrivning, regler för producentorganisationer och regler för frivilliga överenskommelser kring kvalitetsprogram.

Regeringen välkomnar att frågan om åtgärder för att stärka jordbrukets lönsamhet och konkurrenskraft lyfts på rådsötet. Regeringen delar kommissionens utgångspunkt om vikten av genomgripande förenklingar för jordbrukssektorn. Regeringen kan konstatera att flertalet av de förslag till förenklingar som regeringen har spelat in har fångats upp på något sätt av kommissionen.

För att nå verklig förenkling kommer det att krävas förändring som innebär att även grundakterna öppnas. Detta bör dock ske begränsat, med fokus på att åstadkomma förenkling för jordbruksföretagen och på ett sätt som samtidigt säkerställer stabilitet och kontinuitet.

Den gemensamma jordbrukspolitiken är ett viktigt verktyg både för att stärka lönsamheten för jordbruket och för att möta miljö- och klimatutmaningar. Det finns samtidigt behov av att göra politiken mer effektiv. De regler som är kopplade till den gemensamma jordbrukspolitiken behöver bland annat vara flexibla och anpassade till lokala och regionala förhållanden. Det gäller även förslag till ny lagstiftning som följer av den gröna givn.

Regeringen är positiv till den utvärdering som nu görs av direktivet om otillbörliga handelsmetoder. Utvärderingen bör göras grundligt, och eventuella förslag bör säkerställa att den administrativa bördan inte ökar. Regeringen ser även positivt på ytterligare åtgärder som kan stärka den svagare partens ställning i livsmedelskedjan och är öppen för en riktad och begränsad justering av marknadsordningen i syfte att bland annat utveckla reglerna för producentorganisationerna.

Ett konkurrenskraftigt och lönsamt jordbruk är en grundförutsättning för att nå livsmedelstrygghet och även för att vi ska kunna nå våra miljö- och klimatmål. Den gröna givn handlar i grunden om att göra livsmedelskedjan mer hållbar inom alla tre dimensionerna. Omställningar av jordbruket för att möta miljö- och klimatutmaningarna behöver göras på ett sådant sätt att lönsamheten och konkurrenskraften samtidigt stärks.

Anf. 5 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen! Från Vänsterpartiets sida hade vi en avvikande ståndpunkt i utskottet. Jag vill anmäla samma avvikande ståndpunkt här i nämnden också.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är bra med regelförenklingar för lantbrukare som kan minska den administrativa bördan. Men det är också viktigt att påpeka att föreslagna förändringar inte ska ändra förutsättningarna för att nå antagna miljö- och klimatmål. Detta behöver bli tydligare i ståndpunkten.

Vi menar att EU:s gemensamma jordbrukspolitik behöver ses över så att den överensstämmer med den gröna given och strategin Från jord till bord. Direktstöd behöver fasas ut och omdirigeras för att stödja jordbrukare i en rättvis omställning till ett mer hållbart livsmedelssystem som främjar miljö, klimat, förbättrad djuromsorg och landsbygdsutveckling. Detta tycker vi borde lyftas in i ståndpunkten.

Anf. 6 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, landsbygdsministern, för föredragningen!

Även vi i Miljöpartiet hart haft en avvikande ståndpunkt. En del av de farhågor som jag har lyft i nämnden tidigare finns bekräftade i det här förslaget.

Vi håller med om mycket vad gäller regelförenklingar. Man ska kunna öppna för att anpassa till lokala och regionala förhållanden, möjliggöra för lantbrukare att uppnå ekonomisk lönsamhet och klimat- och miljömål. Men vi tycker att EU-kommissionens förslag bortser från en rad olika parametrar vad gäller motståndskraft och klimatanpassning, vilket i förlängningen hotar matsäkerheten.

Vi tycker också att flera av förslagen går på tvärs mot strategin Från jord till bord, strategin för biologisk mångfald och markstrategin. De skulle behöva synkas på ett bättre sätt.

Vi ser framför oss att förslagen faktiskt ökar användningen av kemiska bekämpningsmedel. Detta är något som vetenskapen är väldigt enig om måste minska. Kommissionen har också starkt argumenterat för att man måste minska mängden bekämpningsmedel i jordbruket.

Vi ser också att utsattheten och konkurrensnackdelarna för svenska bönder kan öka med dessa förslag, då vi ändå är eniga om att svenska bönder tar stor miljöhänsyn och har lägre användning av bekämpningsmedel än sina europeiska kollegor. Förslagen från kommissionen kommer att förstärka konkurrensnackdelarna och, tror vi, skapa ett missnöje hos svenska bönder.

Vi menar att man måste säkerställa att inget av förslagen går emot redan fattade beslut inom den gröna given utan i stället ser till att underlätta genomförandet av dessa och förstärker miljö- och klimatarbetet och också klimatanpassar jordbruket och ökar den biologiska mångfalden.

Anf. 7 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag vill bara från Socialdemokraternas sida framhålla det som vi har haft dialog om förut, nämligen vikten av att stå upp för den gröna omställningen i jordbruket och att fortsätta att ha tempo i både miljö- och klimatomställningen.

I detta läge, med både regelförenklingar och en press som jordbruket känner inom EU, finns ett behov av att underlätta, men man får inte kasta ut barnet med badvattnet, utan man måste fortsatt stå upp för den hållbara utvecklingen. Vi vet ju att det också handlar om att göra jordbruket mer motståndskraftigt och på längre sikt också klara av pristurbulens bättre.

Det är viktigt att Sverige blir den rösten i arbetet. Jag är övertygad om att Sverige kan fylla den rollen.

Anf. 8 ANNA LASSES (C):

Jag instämmer med föregående talare. Jag förutsätter också att man står upp för hållbarhet och för det svenska djurskyddet. Det räknar jag med.

Anf. 9 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag uppfattade inte någon fråga. Det hade mer medskickskaraktär, så jag tackar för medskicken.

Anf. 10 ORDFÖRANDE:

Då uppfattar jag att det finns en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet i enlighet med det som framfördes i miljö- och jordbruksutskottet i går och här i dag, liksom att det finns en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet i enlighet med vad Rebecka Le Moine framförde. I övrigt uppfattar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då är vi på dagordningspunkt 4, Marknadssituationen, särskilt efter invasionen av Ukraina. Det är en diskussionspunkt och en återkommande fråga.

Anf. 11 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vid rådsmötet kommer kommissionen att informera om situationen på jordbruksmarknaderna följt av en diskussion. Inledningsvis kommer även den ukrainska jordbruksministern att närvara.

Den trend på marknaden för jordbruksprodukter som varit rådande sedan ett år tillbaka har fortsatt under inledningen av 2024 med successivt fallande priser. Gynnsamma förhållanden för odlingen i de flesta betydande produktionsområden i kombination med en svag konjunktur som bromsar efterfrågan är orsaken till fallande priser. För mjölk har situationen varit något mer stabil under början av 2024.

Ukraina har kunnat öka sin export av spannmål via hamnar i Svarta havet och är mindre beroende av transporter via hamnar i EU än tidigare. Samtidigt sker en betydande import till EU som innebär en viss marknadspåverkan, särskilt i medlemsstater som gränsar till Ukraina.

Prisrörelserna i Sverige för både jordbruksprodukter och produktionsmedel har varit små de senaste månaderna. Jordbruksverkets preliminära beräkning av jordbrukssektorns samlade företagsinkomst för 2023 är 9,3 miljarder. Det är en halvering jämfört med 2022 men i nivå med genomsnittet för senare år.

Regeringen är positiv till att ordförandeskapet lyfter frågan om marknadssituationen på rådet. Det är viktigt att tydliggöra situationen på jordbruksmarknaderna. Regeringen anser att det är viktigt att förslag från kommissionen eller medlemsstaterna för att möta eventuella utmaningar på jordbruksmarknaderna belyses på ett transparent sätt.

Mot bakgrund av att regeringen bedriver en budgetrestriktiv linje är det även viktigt att säkerställa att eventuella förslag som kommissionen presenterar inte innebär nya åtaganden som på kort eller lång sikt inte kan finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Landsbygdsministern får väl rätta mig om jag är fel ute. Jag försökte i alla fall lyfta den här diskussionen och få svar från regeringen redan i onsdags, i samrådet med statsministern, eftersom jag och vi socialdemokrater hade uppfattat att frågan hur man ser på jordbruksexporten från Ukraina till EU:s medlemsländer skulle vara föremål för diskussion mellan EU-ländernas toppar under toppmötet. Om man ska tro den rapportering som kommer medialt är det just denna fråga som EU:s ledare nu sitter och diskuterar, och diskussionen gäller just det jag frågade om, alltså att det finns förslag om att lägga nya kvoter och tullar på exporten av jordbruksprodukter från Ukraina till EU:s medlemsländer som inte tidigare har funnits med i det frihandelsavtal som Ukraina har haft med EU.

Vi var väldigt tydliga med att vi tycker att det är ett dåligt förslag. Vi tycker inte att det är Ukraina som ska få betala med sämre ekonomi för att lösa ut situationen för EU:s bönder, utan det finns andra sätt, exempelvis det som också är uppe på bordet i dag hos statsministrar och premiärministrar på toppmötet: att se till att inte spannmål kommer in från Ryssland till EU, vilket kan vara effektivare. Det finns som sagt andra sätt att visa sin omsorg om EU:s bönder än att Ukraina ska behöva betala priset.

Det här avfärdades ganska bestämt av statsministern – han menade att det inte fanns någon sådan konflikt. Jag uppfattade inte heller att han talade om för EU-nämnden hur regeringen ser på de här olika bitarna. Men Sverige är normalt sett för frihandel, och det utgår jag från gäller också här.

Jag måste prova att fråga nu igen, för jag uppfattar det som att det här mycket väl kan komma upp på bordet även för landsbygdsministrarna när man ska diskutera den här punkten. Jag är väldigt intresserad av att veta vad den svenska regeringen driver för linje. Är det så att vi ska lägga på nya kvoter och tullar på ukrainska jordbruksprodukter, vilket Socialdemokraterna är emot? Ska vi i stället rikta in oss på att stoppa spannmålsimporten från Ryssland, eller ska vi hitta andra sätt att visa omsorg om EU:s bönder? Det ska inte vara Ukraina som betalar. Vilken är den svenska linjen här? Vad säger statsministern i dag på toppmötet? Det kan man fundera på. Jag testar nu om det här är rätt tillfälle att ställa frågan och få ett svar eller inte.

Anf. 13 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag har ett par frågor att ställa. När jag tänker på Ukrainas situation kopplat till jordbrukssektorn tänker jag också på att ungefär 30 procent av landet är minerat. Jag undrar om det sker någon typ av koordination av hjälpinsatser för att minröja och få tillbaka för Ukraina viktiga jordbruksarealer på ett effektivt sätt.

I den dragning som gavs om Sverige står det att den rikliga nederbörden har lett till översvämningar, att det har varit ogynnsam väderlek och att Jordbruksverkets preliminära beräkning för jordbrukssektorn innebär en halvering jämfört med 2022. Jag tycker att det här är ganska oroväckande. Det här är en sektor som är väldigt nära förknippad med de klimatförändringar som vi ser. I detta tycker jag att det är viktigt att beakta klimatanpassningens roll för jordbrukssektorn.

Anf. 14 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr ordförande! Jag tackar för frågorna. Jag ska försöka svara så gott det går och så långt jag vet.

Jag har inte full koll på vad rådet diskuterar i dag, hur dagordningen ser ut eller om det är uttryckt att det ska vara en diskussion om just import från Ukraina eller inte. Sedan gissar jag att det är precis som under punkten på jordbruks- och fiskeministrarnas möte – när vi pratar om marknads-situationen gör vi det med belysning även i rubriken, särskilt efter invasionen av Ukraina; i många länder som gränsar till Ukraina har det blivit en påverkan.

Om jag får göra en liten utvikning kan jag säga att detta självklart är småsaker i jämförelse med vad som sker i Ukraina. Problem kan se väldigt olika ut. Ibland känns det märkligt att prata om problem som kommer på andra sidan gränsen och som inte går att jämföra. Det är olika dimensioner totalt sett.

Ändå är det klart att man måste se vad som sker. Just jordbruksexport är känsligt. Vi har inte haft något sådant avtal som vi har nu. Det låg tullar gentemot Ukraina på olika saker före den hemska situation de befinner sig i nu. De lättnader vi har gjort är såklart tänkta att underlätta för ett land som är i ett enormt utsatt läge. Det har varit hela grundsatsen.

Vi har, inte minst under vårt ordförandeskap, haft mycket diskussioner med de absolut närmaste länderna. Jag kan såklart se att det blir problematiskt på spannmålssidan till exempel, när deras spannmålslager är överfulla redan innan skörden ska bärgas inhemskt och de inte har någonstans att göra av spannmålen. Det är klart att det blir en påverkan för den enskilde – för bonden som inte har avsättning för sina produkter och för familjen. Men man måste hålla de dimensionerna särskilda från varandra.

Både ordförandeländerna och kommissionen har riktat lejonparten av det krisstöd som finns för att underlätta den situationen. Det har varit en väldigt tydlig prioritering för svensk del också. Vi ska inte göra mer än nödvändigt som ställer till det för Ukraina. Vi har tvärtom tillsammans med flera andra länder drivit de här diskussionerna på ett väldigt tydligt sätt när de har kommit upp. Jag är helt säker på att detta belyses nu också.

Nu kommer dessutom Ukrainas jordbruksminister att vara där och berätta om den aktuella situationen för det ukrainska jordbruket. Jag är mycket glad över att vi nu kan se att mer jordbruksprodukter från Ukraina kan gå havsvägen. Det finns flera nyttor med det, dels såklart lättnader för närliggande länder, dels att mat de facto kommer till dem som verkligen behöver den; det är fråga om export till tredjeländer där man är i betydligt allvarligare situationer än vi när det gäller livsmedelsförsörjning.

Det kan hända att det här inte gav alla svar på frågan. Om det är något mer får ledamoten gärna förtydliga. Men Sveriges linje ligger fast i de här delarna.

Jag går över till Miljöpartiets frågor. Vad gäller frågan om minröjning kanske min medarbetare Lars Olsson kan nämna något.

Det är klart att det ser oerhört dramatiskt ut med en halvering av intäkterna. Förra året var ett dramatiskt år för jordbruket. Samtidigt jämför man med ett år som var exceptionellt bra. Man behöver dra den där cykeln över några fler år. Då ligger vi inte så illa till. Det är klart att det är

Anf. 15 Departementsrådet LARS OLSSON:

Jag kan nämna något kort om minering. Som ledamoten säger är den väldigt omfattande. Man beräknar att ungefär 5 miljoner hektar är minerade. Ukraina självt menar att det kan ta upp till 50 år innan man har röjt all den här arealen. Det är ett arbete som man gemensamt inom EU kommer att försöka stötta Ukraina i. Det är en viktig förberedelse för en tänkt utvidgning med Ukraina, kanske mycket viktigare än vilka inkomststöd de får i framtiden. Detta är någonting som vi följer. Jag vet inte om ni har sett det, men det finns en app med kod, så att man kan skicka medel direkt till Ukraina för att stötta avmineringen av jordbruksmark.

Anf. 16 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag kan göra ett förtydligande gällande Ukraina. Regeringens inriktning är att en så ambitiös förlängning som möjligt behöver komma på plats för Ukrainas skull. Sedan tas de här besluten i intervall, men det är vår ingång i frågan.

Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Vi socialdemokrater hamnar nu i nästan samma situation som när vi hade statsministern här för samråd; det är inte så lätt att förstå vad som är den svenska linjen. Det är alldeles uppenbart att det just nu pågår en diskussion bland EU:s toppledare om hur man ser på de olika idéerna om att lägga på ytterligare kvoter och tullar på exporten av ett antal jordbruksprodukter från Ukraina och hur man ser på att stoppa spannmålsimporten från Ryssland.

Som sagt vet vi inte vad den svenska statsministern för fram. Här ger landsbygdsministern i alla fall lite ytterligare information, även om det är lite oroande att höra att landsbygdsministern inte heller vet vad statsministern säger på EU-toppmötet. Men när det gäller det frihandelsavtal som Ukraina har med EU tycker Sverige, om jag förstår det rätt, att det ska vara en så ambitiös förlängning som möjligt för Ukrainas del. Det är ju i alla fall mer än vad statsministern sa.

I grunden tycker jag att det är viktigt att Sverige alltid för fram att vi är för frihandel och att vi tycker att EU:s jordbrukspolitik ska reformeras. Det är kanske ännu mer angeläget när man tittar på utvidgningen.

Men som sagt hamnar vi socialdemokrater lite i samma läge som vid samrådet. Vi ska hantera en situation där vi behöver visa omsorg för EU:s bönder. Jag tycker att Sverige behöver vara mycket tydligare med att vi inte tycker att Ukraina ska betala priset för detta genom att få sämre möjligheter att få in pengar till sin ekonomi via export av i det här fallet jordbruksprodukter. Jag tänker därför anmäla en avvikande ståndpunkt. Det måste finnas andra sätt att stötta EU:s bönder, till exempel att stoppa spannmålsexporten från Ryssland.

Jag tycker att Sverige behöver vara mycket tydligare med att frihandelsavtalet ska förlängas och att det inte ska innehålla några nya pålagor när det gäller hur Ukraina får möjlighet att exportera sina jordbruksprodukter till EU. Att införa sådana pålagor är inte att ge ett långsiktigt och robust stöd till Ukraina så att de kan vinna kriget, vilket är

den viktigaste uppgift vi har. Så tycker vi. Som sagt anmäler jag en avvikande ståndpunkt, eftersom det är svårt att få tydliga svar och förstå vad regeringen driver.

Jag ska också lägga till att vi vet att man har röstat om detta i Europaparlamentet. Där tror jag faktiskt att regeringens samarbetsparti här i Sverige, Sverigedemokraterna, röstade för att det skulle införas kvoter. Ni har nog lite jobb att göra för att reda ut hur ni ska ta er an detta.

Anf. 18 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns en avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna i enlighet med vad Matilda Ernkrans har anfört. I övrigt konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Det finns åtminstone två sådana, a och b, vilka är upptagna på min lista. Finns det fler övriga frågor? Har landsbygdsministern något att säga under dagordningspunkt 5?

Anf. 19 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vi svarar på frågor om sådana finns.

Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag är lite nyfiken på symposiet om djurvälstånd. Jag undrar om Sverige var aktivt under symposiet. Jag har uppfattat att vi från svenskt perspektiv är eniga om att djurvälståndsfrågorna ska prioriteras. Min fråga är: Vilken del av djurvälståndsfrågorna är det som regeringen eller Sveriges representanter på symposiet har framfört och drivit?

Anf. 21 ORDFÖRANDE:

För protokollets skull ska jag nämna att symposiet gällde Call to Care for Animal Welfare, och det hölls i Bryssel den 29 januari.

Anf. 22 JYTTE GUTELAND (S):

Även vi socialdemokrater är nyfikna på att höra vad Sverige framförde under symposiet och hur diskussionen gick. Vi har ju haft samtal tidigare i EU-nämnden om den besvikelse som finns över att den här kommissionen inte har lyckats få fram lagstiftning brett och horisontellt när det gäller djurvälståndsfrågorna.

Jag vet också att statsrådet tidigare har uttryckt besvikelse över det och en vilja att driva på. Det har också från statsrådets sida funnits en argumentationslinje som innebär att det vore bra också för de svenska lantbrukarna att få bättre och jämnare spelregler när det gäller djurvälstånd.

Jag vill därför i likhet med Miljöpartiet höra vilka slutsatser som dras från diskussionen vid det här symposiet.

Anf. 23 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag tackar för frågorna! Under en övrig fråga kommer det information om nämnda konferens som var anordnad i Bryssel i januari i år. Sveriges representation på konferensen, som var på tjänstemannanivå, var både från Regeringskansliet och Jordbruksverket. Målet med mötet var att sätta

djurens välfärd högre upp på den europeiska agendan och uppmuntra alla medlemsstater till en bred och strukturell översyn av djurens välfärd. Det låg såklart ett särskilt fokus på kommissionens aktuella översyn av djurskyddslagstiftningen. Konferensen behandlade även extremavel av hundar och användande av AI för att tackla olaglig annonsering av djur på internet.

I den långsiktiga strävan efter ett hållbart livsmedelssystem är en ambitiös djurskyddslagstiftning självklart en förutsättning. Vi har varit väldigt tydliga med att vi tycker att den annonserade översynen av djurskyddslagstiftningen är en viktig reform, och det är angeläget att vi fortsätter att driva på att den genomförs fullt ut inom alla de av kommissionen utlovade områdena.

Jag ser dock, liksom de flesta tror jag, att det kan vara svårt för den här kommissionen att komma med något mer innan det blir en ny kommission. Vi är klart bekymrade över att man endast har levererat på två områden, varav ett inte ens var ett förannonserat område. Men vi fortsätter att driva på för att kommissionen ska lägga fram övriga delar av den här översynen så snart som möjligt.

Anf. 24 ORDFÖRANDE:

Vi tackar för informationen. Vi tackar landsbygdsministern med medarbetare för deltagandet vid dagens möte och önskar en trevlig helg när den inträder.

§ 2 Miljöfrågor

Statssekreterare Daniel Westlén

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för miljö den 18 december 2023

Återrapport från informellt ministermöte den 15–16 januari 2024

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 25 mars 2024

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Daniel Westlén och medarbetare välkomna till dagens EU-nämndssammanträde.

Vi går in på återrapporterna från mötena i december och januari. Finns det något att muntligen tillägga till det skriftliga underlaget?

Anf. 26 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Nej, jag har inget att tillägga. Jag hoppas att ni har fått det skriftliga underlaget.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för återrapporterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Direktivet om ändring av direktiv 2008/98/EG om avfall. Det är en riktlinjedebatt, en diskussionspunkt.

Anf. 28 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Herr ordförande! På mötet i Europeiska unionens råd för miljö väntar en riktlinjediskussion om en revidering av avfallsdirektivet. Detta avgränsar sig till de delar som rör livsmedels- och textilavfall.

Statsrådet var i miljö- och jordbruksutskottet i oktober förra året och presenterade fakta-PM i den här frågan. Förslaget förhandlas nu i rådet under våren. Syftet med förslaget är att minska livsmedels- och textilavfallens påverkan på miljö och klimat.

Regeringen välkomnar förslaget och är generellt positiv till hur förhandlingen fortlöper. Det gäller särskilt textilaspekten. Det är tydligt att majoriteten av medlemsländerna stöder förslaget om ett utökat producentansvar. Det bygger på principen om att det är förorenaren som betalar och har ansvaret för att hantera det avfall som uppkommer. Ett effektivt och omfattande producentansvar är en fråga som är viktig för regeringen, och där har vi varit extra aktiva i förhandlingarna. Regeringen är positiv till att hänsyn tas till textilavfallens särart och den existerande infrastruktur och insamling som sociala företag har byggt upp.

När det gäller livsmedelsavfallet är regeringen positiv till att vi i EU gemensamt beslutar om bindande mål. Regeringen har samtidigt kontinuerligt påpekat vikten av att sätta realistiska och uppnåbara mål som baseras på vetenskaplig grund. Detta är en fråga som regeringen kommer att fortsätta fokusera på under förhandlingarna.

Anf. 29 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för föredragningen. När detta var uppe i miljö- och jordbruksutskottet i oktober hade Vänsterpartiet en avvikande ståndpunkt. Jag vill lyfta den här.

De stora skillnaderna mot regeringens förslag är att vi menar att direktivet också bör innehålla mål för att förebygga textilavfall samt för insamling, återanvändning och återvinning när det gäller textil.

När det gäller livsmedelsavfall menar vi att målen bör höjas och att livsmedelsavfall som uppstår i primärproduktion också ska inkluderas. Det är de stora skillnaderna jämfört med regeringens förslag.

Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för dragningen. Jag lyfter helt enkelt fram den avvikande ståndpunkt som vi har angett tidigare i miljö- och jordbruksutskottet.

Anf. 31 ANNA LASSES (C):

Även jag lyfter fram vår avvikande ståndpunkt. Vi tycker att den är skarpare formulerad.

Anf. 32 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Jag skulle först bara vilja ställa en kontrollfråga för att se om jag har läst in mig rätt och utifrån rapporten jag fick om hur detta hanterades i går på miljö- och jordbruksutskottet. I oktober anmälde vi en avvikande ståndpunkt som handlade om att vi tycker att Sverige tydligare behöver driva att innovation och teknikutveckling är avgörande för att vi ska kunna nå klimat- och miljönyttan på de här områdena. Kan statssekreteraren bekräfta att detta numera har arbetats in i regeringens ståndpunkt? I så fall behöver vi inte återupprepa den avvikande ståndpunkten.

Sedan har jag ytterligare en fråga. Statssekreteraren låter ganska positiv till detta, men jag tycker att ståndpunkten andas en lite negativ ton. Statssekreteraren får gärna berätta lite mer om det som handlar om att tidigare påvisad minskning av livsmedelsavfall ska få räknas in i målet och att man ska utforma uppföljning och inrapportering så att det inte blir för stor administrativ börda för företag och för myndigheter.

Det senare håller vi med om, men vad är anledningen till att det är viktigt för Sverige att man får räkna in tidigare påvisad minskning? Är det för att Sverige ligger mycket längre fram än andra EU-länder? Annars kan det uppfattas, tycker jag, som en lite negativ ton. Inte minst med tanke på de höga matpriser som vi fortfarande har i Sverige måste, åtminstone ur vårt perspektiv, ett arbete för att minska matsvinnet vara ett ganska effektivt sätt att se till att vi också får lägre matpriser. Det var mina två frågor.

Anf. 33 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Jag noterade två frågor från ledamoten Ernkrans. Jag uppfattade inte att ni andra hade frågor.

Att innovation och teknikutveckling kommer att bli viktigt för att ta hand om textilavfall är uppenbart. Vi behöver metoder för att ta hand om

de här textilfibrerna, och i stor utsträckning finns de inte på plats än. Det behövs också ett annat tänk kring hur vi designar kläder – att man tänker sig för när man blandar material och så vidare, så att det redan från början är genomtänkt. Där finns alltså absolut ett behov. Detta är ju inte en ståndpunkt Sverige har utan det är snarare ett faktum att det är så.

När det gäller frågan om det har arbetats in i vår ståndpunkt kan jag säga att nämnden har texten framför sig och att det inte är jag som ska bedöma om ni tycker att vi har gjort det i tillräcklig omfattning, utan det får ni nog fundera över själva. Med det vill jag undvika frågan om huruvida det är inarbetat, för jag tycker att det är en fråga som ni får bedöma.

Varför ska vi räkna in tidigare minskningar när målen sätts för medlemsstaterna? Jo, därför att Sverige under lång tid har fört statistik över matsvinnet. Vi har god kunskap om hur den här trenden har sett ut i Sverige, och vi har genomfört insatser.

Det finns andra exempel inom EU-systemet på när vi har fått ambitiösa mål på områden där vi redan har gjort stora insatser. Det har ibland blivit snedvridande när man har satt våra mål utifrån till exempel vår bnp eller vår befolkning och inte har tagit tillräcklig hänsyn till vad som redan har gjorts – till att de lågt hängande frukterna redan är plockade, så att säga. Det får bli mitt svar på den andra frågan.

Anf. 34 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag tackar statssekreteraren. Det var ett lite märkligt svar på den första frågan, tycker jag. Det hade väl varit ganska enkelt att säga: Ja, den här svenska regeringen har med i sin ståndpunkt och kommer fortsätta att driva att det krävs innovation och teknikutveckling, inte minst när det gäller textilavfallet, och vi är beredda att driva på frågan att detta behöver understödjas, underlättas och komma på plats.

I stället svarar statssekreteraren att vi får bedöma om vi tycker att det är tillräckligt eller inte. Eftersom vi är i opposition säger jag då att jag inte litar tillräckligt på att regeringen faktiskt kommer att driva detta som en svensk ståndpunkt, utan vi håller fast vid vår tidigare ståndpunkt som vi har lämnat i denna fråga. Innovation och teknikutveckling är avgörande för att vi ska nå klimat- och miljönytta när det gäller textilavfallet.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Är det samma som Centerpartiet hade? Ni upprepar alltså det?

Anf. 36 MATILDA ERNKRANS (S):

Ja.

Anf. 37 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Med anledning av ledamoten Ernkrans fråga vill jag gärna förtydliga att denna förhandling rör producentansvaret, att förorenaren ska betala. Man vill etablera principen att den som har producerat textilierna också ska ta ansvar för dem när de blir avfall. Hur detta ska göras förhandlas det inte om i denna förhandling, utan det är upp till aktörerna.

Att det kommer att krävas teknikutveckling och innovation är uppenbart. Det är inte något som vi har en åsikt om, utan det är ett faktum.

Jag hoppas att jag har förtydligat det.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns avvikande ståndpunkter, som är likalydande vad gäller teknikutveckling, från Socialdemokraterna och Centerpartiet. Miljöpartiet har anmält avvikande ståndpunkt i enlighet med vad som tidigare har framförts i miljö- och jordbruksutskottet. Vänsterpartiet har anmält avvikande ståndpunkt vad gäller textilaavfall respektive livsmedelsavfall.

Anf. 39 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Det ska vara i enlighet med vår avvikande ståndpunkt i MJU.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Bra! Då vet vi att det ska vara helt i enlighet med tidigare anmälda avvikande ståndpunkter i miljö- och jordbruksutskottet från samtliga fyra partier. Men de har lite olika innebörd.

Med det kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 4, Förordningen om förebyggande av förluster av plastpellets i syfte att minska mikroplastförorening. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 41 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Herr ordförande! På miljørådet väntas en riktlinjediskussion gällande kommissionens förslag om en ny förordning för att förhindra utsläpp av plastpellets och därmed minska utsläppen av mikroplast. Rådet har precis börjat förhandla om förslaget. Det här blir en riktlinjediskussion i ett tidigt förhandlingsskede.

Regeringen välkomnar förslaget till förordning. Det är en viktig del i att nå EU:s mål om att minska oavsiktliga utsläpp av mikroplaster med 30 procent till 2030. Regeringen anser också att det är viktigt att andra källor till oavsiktliga utsläpp av mikroplaster, till exempel från färg, textil och däck, hanteras och regleras.

Regeringen anser att det är viktigt att förslaget bibehåller en hög ambition då utsläpp av pellets är betydligt lättare att förebygga än utsläpp av mikroplaster från andra källor.

Transporter till havs omfattas inte av kommissionens ursprungliga förslag. Men till följd av det stora utsläppet av plastpellets utanför Spaniens och Frankrikes kuster i december 2023 har kommissionen nu, efter att förslaget presenterats, lyft upp frågan om att även marina transporter borde inkluderas i förordningen. Det är en av de frågor som kommer att diskuteras på miljørådet.

Regeringen tycker att det är viktigt att skyndsamt begränsa risken för utsläpp av pellets från sjöfarten. Vi verkar därför för rekommendationer och regler inom IMO, den internationella maritima organisationen.

Vidare är regeringen preliminärt positiv till att på något sätt inkludera havstransporter i förordningen. Men då förslaget från kommissionen om havstransporter är alldeles nytt och än så länge är utan konsekvensanalys pågår analysen av förslaget även hos oss och våra myndigheter.

Anf. 42 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack för föredragningen, statssekreteraren!

Vänsterpartiet tycker att det här är ett steg i rätt riktning men att ambitionsnivån behöver höjas. Vi tycker att reglering av sjötransporter är viktigt. Det är bra att det nu finns med.

Men i regeringens förslag till ståndpunkter står det att åtgärderna för små och medelstora företag behöver bli tillräckligt effektiva för att nå målen samtidigt som de är proportionerliga. Men vi menar att det är så viktigt att hantera det här med plastpellets att det ska vara bindande krav för alla företag, även små företag. Det ska inte finnas några undantag för små och medelstora företag. Jag menar att det ska in i den svenska ståndpunkten.

Man behöver också få in vad som menas med plastpellets. Det behövs en bred definition, så att plastpellets även inkluderar till exempel flingor och pulver. Det ska också in i den svenska ståndpunkten.

Anf. 43 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag instämmer i mycket av det som föregående talare lade fram.

Det är väldigt bra om regeringen pressar på för att inkludera de marina transporterna. Det är värdefullt och välkommet.

Vi skulle vilja lägga till eller trycka på för att det måste finnas mekanismer för implementering. Det måste utformas i det här förslaget.

Sedan är jag inne på samma fråga som Ilona gällande åtgärder för små och medelstora företag, där man trycker på proportionaliteten. Jag undrar till att börja med om det finns någon gränsdragning. Vad menar man att det är som inkluderas i de medelstora företagen? Och vad menar man att det ska skruvas på för att det ska göras mer proportionerligt?

Vidare tycker Miljöpartiet att förslagen bör utformas utan undantag baserat på volym eller storlek. Man bör säkerställa certifieringskrav för hela pelletsförsörjningskedjan utan undantag.

Det är alltså en avvikande ståndpunkt. Men jag hade också en fråga i mitten.

Anf. 44 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Jag uppfattade två frågor, båda från Miljöpartiet.

Finns det en gräns för vilka som omfattas? Förslaget omfattar producenter, konverterare, återvinningsföretag och transport- och logistikföretag som hanterar mer än 5 ton pellets per år. Det är den gräns som finns i förslaget.

Den andra frågan gällde vad det är som man kan skruva på för att göra det mer proportionerligt. Det är väl egentligen det som Sverige alltid brukar driva: att vi måste få en rimlig byråkrati kring detta. Rapporteringsreglerna behöver vara enkla, och rapporteringssystemen behöver vara smidiga. Den extra börda som detta innebär för företag med små organisationer måste bli proportionell mot den nytta som man får av reglerna som införs.

Anf. 45 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag framförde visserligen inga frågor, men jag hade två förslag på förändringar av regeringens ståndpunkt. Jag skulle vilja veta vad

Anf. 46 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Jag noterade att Vänsterpartiet vill se tydliga krav och tydliga mål även för små och medelstora företag, att det inte ska vara några undantag. Där får jag hänvisa till svaret jag just gav till Miljöpartiet.

Vi vill se regelverk och en rapporteringsskyldighet som står i proportion till nyttan. Det är vad det handlar om. Regeringen vill inte heller att plastpellets ska spridas vind för våg. Nu ska vi göra saker för att de utsläppen ska minska. Men då ska det införas regelverk som är proportionerliga mot nyttan.

Vad gäller definitionen av vad som är pellets är det en del av den pågående diskussionen. Frågan är alltså identifierad. Vi följer den diskussionen.

Anf. 47 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack för svaret, statssekreteraren!

Det är bra att det pågår en diskussion om definitionen av vad som är plastpellets. Men det är inte tillräckligt att Sverige följer den diskussionen. Sverige bör ha en åsikt i den, och den bör vara att plastpellets ska inkludera flingor och pulver.

Jag tycker också att det som Miljöpartiet framförde om mekanismer för implementering var bra. Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt, som jag tror kan vara densamma för Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Vi får höra vad Rebecka säger om det.

Anf. 48 REBECKA LE MOINE (MP):

Det är välkommet. Ni är alla välkomna att ansluta.

Herr ordförande! Medan jag ändå har ordet vill jag understryka vikten av att faktiskt driva på för en definition och att inte bara följa den diskussionen.

Jag kan förstå att det är en svår situation när det gäller kompetensen hos våra myndigheter, med tanke på att regeringen har skurit ned så pass mycket på Naturvårdsverket. Det har drabbat den avdelning och den kompetens som hanterar just de här frågorna. Det är bara att beklaga. Jag hoppas att regeringen kan ta tillfället i akt att lägga tillbaka de resurserna.

Anf. 49 ORDFÖRANDE:

Jag uppfattar nog att det finns en likalydande avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Behöver man gå in på detaljer kan man läsa protokollet i efterhand.

Anf. 50 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Sverige tillhör de ambitiösa länderna i den här förhandlingen. Regeringen vill inte se någon oavsiktlig spridning av mikroplaster, utan vi är pådrivande i diskussionen och vill inkludera olika färg, form och utseende på dessa pellets eller om det råkar vara pulver eller flingor.

Det är dock tidigt i förhandlingarna. Diskussionen har precis påbörjats. Var det kommer att landa och var de andra medlemsstaterna står är alltså

inte tydligt för oss än. Men vi är absolut pådrivande. Jag beklagar valet av ordet följer.

Anf. 51 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns likalydande avvikande ståndpunkter från Miljöpartiet och Vänsterpartiet. I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringen här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Meddelande om Europas klimatmål för 2040. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 52 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Herr ordförande! Meddelandet om ett europeiskt klimatmål för 2040 presenterades den 6 februari. Kommissionen rekommenderar där, utifrån en konsekvensanalys, ett mål om 90 procents nettominskning av utsläppen till 2040 jämfört med 1990.

Det här meddelandet är inte ett lagförslag. Enligt kommissionen är syftet att öppna för en politisk debatt om vägen framåt för EU som i sin tur kan utgöra ett inspel för nästa kommission att ta vidare i den europeiska klimatlagen.

Meddelandet innehåller inte heller några konkreta detaljer om det kommande klimatramverket för att sedan genomföra ett kommande 2040-mål.

Kommissionen grundar sin rekommendation på en konsekvensanalys av tre alternativa målbanor mot 2040. Dessa målbanor resulterar i nettominskningar av utsläppen i storleksordningen 80–95 procent till 2040. Kommissionen menar att alla tre målbanor är kompatibla med den europeiska klimatlagen och möjliggör för EU att nå klimatneutralitet till 2050. Vi ska minnas att målen för 2030 och för 2050 är beslutade. Det här handlar om vilken väg vi ska ta från 2030 till 2050.

På miljörådet den 25 mars sker det första åsiktsutbytet på ministernivå sedan kommissionen presenterade meddelandet. Det var ett åsiktsutbyte på det informella ministerrådet i mitten av januari, men det var innan förslaget presenterades.

Till rådmötet har det belgiska ordförandeskapet tagit fram ett discussionsunderlag med frågor. Frågorna handlar bland annat om vilka möjliggörande aspekter som behöver finnas på plats i det kommande ramverket för att EU ska klara omställningen, men de handlar också om utmaningar och potential för utsläppsminskningar i olika sektorer.

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande och att processen för att anta ett klimatmål för 2030 nu är inledd men noterar att det faktiska lagförslaget kommer först efter att en ny kommission har tillträtt.

Sverige driver en ambitiös klimat- och miljöpolitik. Regeringen välkomnar därför ett klimatmål för EU till 2040 som skapar förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv bana mot klimatneutralitet inom unionen till 2050. Det kommande målet behöver vara baserat på bästa tillgängliga vetenskap och vara i linje med Parisavtalets mål om en och en halv grad.

Regeringen bedömer att ett EU-mål och ett nationellt fastställt bidrag, vår NDC, till Parisavtalet som ligger linje med en ambitiös klimatpolitik ökar möjligheterna för att påverka andra stora utsläppare att ställa om och bidrar därmed till att höja den globala ambitionsnivån.

En global fråga kräver globala svar. Det är genom internationellt samarbete, kunskapsutbyte och frihandel som vi kan åstadkomma en framgångsrik omställning. EU är en central aktör, såväl för att påverka utsläppen inom unionen som för att driva på omvärlden. Men utan engagemang från jättar som USA, Kina, Indien och Brasilien klarar vi inte den här globala utmaningen.

Regeringen konstaterar att kommissionen har analyserat flera ambitiösa målnivåer som innebär en samhällsekonomiskt effektiv bana mot klimatneutralitet 2050. Regeringen analyserar fortsatt konsekvenserna av kommissionens rekommenderade målnivå samt de alternativa nivåerna och har således inte tagit ställning i frågan om vilken målnivå som bedöms vara lämplig.

Regeringen välkomnar att kommissionen har utgått från en teknikneutral ansats i sitt meddelande. Alla fossila kraftslag kommer att behövas för att EU ska klara omställningen. Regeringen anser att fokus i det kommande klimatramverket för att implementera 2040-målet bör inriktas mot kostnadseffektiva styrmedel.

Klimatomställningen behöver ske i hela EU, och ramverket behöver därför utformas på ett sätt som innebär ökad konvergens mellan medlemsstaterna.

En förutsättning för att EU ska lyckas nå sina klimatmål på såväl kort som lång sikt är en storskalig expansion av fossilfri elproduktion, innovation och cirkulär ekonomi. Regeringens bedömning är att fortsatt snabb omställning, såväl i Sverige och EU som globalt, skapar förutsättningar för stärkt industriell konkurrenskraft och främjar teknikutvecklingen.

Det nya klimatmålet för 2040 bör utformas så att det kan utgöra en drivkraft för nya jobb och tillväxt, och regeringen bedömer att det är så vi enklast och mest effektivt driver på omvärlden. Klimatomställningen kan bara lyckas om den sker i en ekonomi som växer och där välståndet ökar. Legitimitet hos medborgarna är en förutsättning för omställningen. Det är därför viktigt att omställningen genomförs på ett sätt som innebär att konsekvenserna för hushåll och företag blir acceptabla.

En ökad elektrifiering är centralt för att minska utsläppen till i princip noll i flera sektorer.

För regeringen är en hållbar bioekonomi och cirkulär ekonomi avgörande element i ett effektivt klimatarbete. Det är viktigt att EU:s politik bortom 2030 utformas för att möjliggöra ett hållbart och aktivt skogsbruk.

Regeringen konstaterar att såväl utsläppsminskningar som upptag av växthusgaser behövs för att nå klimatmålen. Regeringen välkomnar vidare att avskiljning, användning och lagring av koldioxid, både CCU och CCS, lyfts fram som viktiga tekniker för att nå klimatmålen. För att skala upp teknikerna bör incitament skapas inom EU:s klimatramverk till 2040, genom att medlemsstater ges möjlighet att tillgodoräkna sig negativa utsläpp från bio-CCS och avskiljning och lagring av koldioxid direkt ur atmosfären. En sådan incitamentsstruktur får inte leda till att länder som redan har kommit långt i utbyggnaden av teknik för negativa utsläpp missgynnas.

Anf. 53 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):
Ordförande! Tack, statssekreteraren, för dragningen!

På miljö- och jordbruksutskottets sammanträde i går anmälde Vänsterpartiet en avvikande ståndpunkt med ett förslag till en helt annan text som svensk ståndpunkt. Jag ska inte läsa upp hela, utan jag hänvisar till texten och kommer så gott det går att göra en sammanfattning här.

Vi börjar med att säga att vi välkomnar att kommissionen har inlett processen för att anta ett klimatmål för 2040. Men vi konstaterar också att EU:s klimatambitioner måste skärpas och att utsläppsminskningar krävs i närtid för att vi ska leva upp till Parisavtalet och det som krävs enligt den senaste forskningen.

Enligt Parisavtalet ska rika länder gå före och genomföra utsläppsminskningar i högre takt än genomsnittet. Vi menar därför att EU måste höja sin klimatambition och anta en målsättning om att nå näronullutsläpp till 2040, det vill säga en betydligt högre ambition än den som föreslagits och det som den svenska regeringen tycker.

Vi ser också att för att man ska lyckas med nollutsläpp till 2040 måste den folkliga förankringen inom EU stärkas, med fokus på att klimatomställningen sker rättvist.

Vi kan se att IPCC betonar att en ökning av kolsänkan ska ske i tillägg till, inte i stället för, kraftiga utsläppsminskningar. Vi menar därför att åtgärderna för att minska utsläppen är otillräckliga och att man inte längre ska kunna kompensera en utsläppsökning med ökad kolinlagring. Vi behöver både minska utsläppen och ha kolinlagring. Man ska inte kunna välja det ena eller det andra, utan båda behövs.

Anf. 54 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Vi från Socialdemokraterna vill också hänvisa till vår avvikande ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet – så att vi har det sagt.

Från vårt perspektiv är det synd att regeringen inte går fram med en procentsats. Vi menar att det är i detta läge, tidigt i processen, man har möjlighet att påverka. Det blir inte mycket påverkan från Sverige om man kastar in något på slutet när man känner att alla andra har bestämt sig, utan det är just nu som möjligheten finns att driva på i den riktning man vill se. Problemet är kanske att regeringen i detta fall inte vet vart man vill.

Denna diskussion rör egentligen procentsatser och ambition. Men i regeringens ståndpunkt finns i princip allt annat med än den diskussion som ligger på bordet. Det är absolut intressant att veta hur man ser på vägen framåt, alltså hur Sverige, eller EU för den delen, ska nå sin ambition. Men det är som att pudelns kärna på något sätt saknas i den svenska ståndpunkten.

Jag noterar mot bakgrund av diskussionen i går och även här i dag att flera partier ändå försöker hjälpa till. Det finns tydlighet från oppositionen om vad man vill se: Det handlar om att leva upp till de åtaganden som Parisavtalet medför. Det säger statssekreteraren att regeringen vill, och då bör man landa någonstans mellan 90 och 95 procent. Nu har vi lagt fram 95 procent, och jag noterar att alla i oppositionen har gjort det. Det finns alltså en tydlighet där.

Normalt sett brukar Liberalerna vara ett parti som är med på tåget i de här ambitionsdiskussionerna. Man kan hoppas att det fortfarande är så, så att det kan finnas en majoritet i Sveriges riksdag för att driva på hela EU i den riktning som skulle medföra att vi klarar Parisavtalet.

Det hade dessutom varit bra för Sverige att finnas i en sådan miljö eftersom vi har vårt mål till 2045. Det skulle hjälpa Sverige om EU också var på rätt bana de sista skälvande åren, då svårare utsläppsminskningar förmodligen kvarstår. Det vore till hjälp, även för svensk konkurrenskraft, att få ett EU som är ambitiöst i detta läge.

Med allt detta sagt hör nog regeringen ganska tydligt att vi socialdemokrater tycker att regeringen också borde ha bestämt sig och borde ha kunnat leda diskussionen om procentsatsen.

Jag vill ändå gå in på den ordrika ståndpunkten från regeringen. Även där förvånar regeringen lite grann. Ståndpunkten innehåller som sagt väldigt mycket, och ändå missar man på något sätt centrala delar.

Trots att det står om det mesta mellan himmel och jord finns energi-effektivisering inte med, vilket väl är en av de stora frågorna när det handlar om klimatomställningen. Vi tycker alltså absolut att detta borde vara med och vill trycka på det.

Vi tycker också att man tydligare hade kunnat ta upp bioekonomin som en möjlighet, om man nu vill vara ordrik och ta upp olika delar.

Vi tycker vidare att det är fel att man bara skriver ”legitimitet”. Det handlar ju om delaktighet i omställningen. Detta är en demokratisk process, och vi vill gärna ha en folklig förankring. Vi tycker därför att ”delaktighet” är mycket bättre.

Sedan tycker vi att man när man diskuterar skogen också kan ta upp det som har brukat vara en svensk åsikt, nämligen att detta är en nationell kompetens. Även det skriver vi i vår ståndpunkt, tillsammans med Centerpartiet.

På slutet tar vi upp den viktiga och mer principiella frågan om en restriktiv och återhållsam budgetpolitik i EU.

Då tror jag att jag har redogjort för innehållet i vår avvikande ståndpunkt.

Anf. 55 ANNA LASSES (C):

Jag ska absolut inte återupprepa allt eftersom Centerpartiet står bakom samma avvikande ståndpunkt. Men jag tycker att det är på sin plats att markera att vi bör ha 95 procent. Det är självklart att vi ska driva på och vara de som förespråkar detta.

Liksom tidigare talare vill jag också lyfta att energieffektivisering är fullständigt centralt.

Jag tycker också att det är viktigt att lyfta transportsektorn med tanke på den påverkan den har på klimatet, i synnerhet i det läge vi nu befinner oss i med det extrema tågkaos som råder i det här landet, vilket verkligen kan kopplas till klimatfrågan. Detta gäller för övrigt hela Europa.

Jag vill också betona delaktighet. I övrigt står vi naturligtvis bakom den avvikande ståndpunkt som anmälades i går tillsammans med Socialdemokraterna.

Anf. 56 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Mycket har redan sagts från denna sida av EU-nämnden.

Ibland får man lite svårt att samla sig. Orden i Klimatpolitiska rådets rapport i går borde inte rinna av som på en gås. Jag hoppas att regeringen

tar till sig när forskare från så många olika discipliner sågar regeringens obefintliga klimatpolitik.

Det vi ser här är också väldigt otillräckligt, på många sätt. Jag skulle vilja säga att det är väldigt verklighetsfrånvänt.

En fråga gäller legitimitet hos befolkningen. Man skulle kunna ha en lång och viktig diskussion om vad en förtroendevalds roll är i svensk politik och vad regeringens roll är för klimatpolitiken på sikt. Är det att bara lyssna in och ta hänsyn till Bensinuppropet och se till att ingen förändring sker för att det skulle kunna möta motstånd? Eller är det kanske att också måla upp en alternativ väg, som tar oss ur dessa parallella kriser?

Jag menar att man inte bara kan vara en kappvändare när man är ett lands främsta företrädare. Man måste också ha modet att driva något, som i sin tur kommer att påverka legitimiteten. Om det finns en politisk plan som känns rimlig och genomförbar men också leder till något man kan längta efter kommer vi att få en legitimitet hos befolkningen.

Sedan är det självklart att vi måste ha minst 95 procents utsläppsminskning. Vi skulle i realiteten behöva ha ett positivt klimatavtryck.

Jag saknar också mycket när det gäller energieffektivisering. Man pratar mycket om energislag. Vi som jobbar i politiken vet att det inte finns någon gratislunch. Det finns inget som bara uppstår. Likadant är det såklart med energi; det kommer att kosta någonstans. Oavsett vilket energislag vi väljer sker en påverkan någon annanstans. Detta är väldigt grundläggande vetenskap. Därför måste vi effektivisera.

Det är det som är viktigt i detta sammanhang. När det gäller klimatet är det inte bara att ändra till något som är lite mindre dåligt, utan nu måste vi dra ned och få till en riktig omställning, inte bara en grönmålad omställning.

Därför är det viktigt att transportsektorn nämns. Det handlar inte bara om att alla ska köpa elbilar, utan vi måste faktiskt ha en plan som inte bygger på ökad bilism framåt utan på att vi säkrar upp och bygger ett samhälle där vi inte behöver förflytta oss lika mycket. Vi måste ta tag i dessa problem; bilismen måste faktiskt minska.

Jag förstår att detta låter obekvämt, och då kommer vi lite till kärnan i det hela, nämligen den religion som dominerar i princip vartenda politiskt beslut som denna regering tar: tron på en evig ekonomisk tillväxt. Detta är otroligt väsentligt. Det finns en helt verklighetsfrånvänd syn som går ut på att tillväxt skulle vara en nyckel för att klara miljömålen.

Om bnp ökar gör även våra utsläpp det. Det är bara takten för miljöbelastningen som påverkas. Om ekonomin växer med 3 procent per år krävs en frikopplingshastighet på 10,5 procent för att klara 1,5-gradersmålet. I våra mest optimistiska modeller kan denna frikoppling hålla en hastighet på 4 procent. Jag vet inte hur frikopplingen ser ut med en skrotad klimatpolitik, som regeringen har drivit igenom, men den är antagligen väldigt mycket lägre.

När man tittar på vad studier och forskning säger och går till botten med denna fråga ser man att det är empiriskt bevisat att det inte ens med så kallad grön tillväxt, med absolut frikoppling, är möjligt att klara de olika miljömålen. Det totala uttaget av resurser måste alltså minska.

När det gäller skogen är uppfattningen också väldigt verklighetsfrånvänd och saknar stöd i forskning. Kanske finns det någon

svensk industriforskare som kan hävda att ju mer man avverkar skogen desto bättre blir det för klimatet, men en övervägande del av den globala forskningen säger tvärtom. Det är otroligt pinsamt att regeringen fortsätter att tro att ju fler och större kalhyggen och ju mer markberedning vi har, desto mer räddar vi klimatet. Det är bara struntprat.

Om regeringen nu vill ha råd och tips och lösningar kan jag säga att det absolut mest effektiva i ett kort tidsperspektiv är att jobba med naturen i stället för att motarbeta den.

Låt oss prata effektiv klimatpolitik. Säg att det kommer in två som söker jobbet hos regeringen att genomföra en effektiv klimatpolitik. Den ena har ett cv med erfarenhet som sträcker sig över miljontals år. Den har väldigt goda meriter och kan visa på goda resultat. Jämför den – det vill säga naturen och skogen – med den andra, som precis har gått ut nian och söker praktik och som säger sig ha en vision om att göra utsläppsminskningar. Jag hoppas att ni väljer den som har erfarenhet, alltså att jobba med naturen och de beprövade metoder som finns för att väldigt snabbt och kostnadseffektivt minska utsläppen i närtid och på lång sikt.

Anf. 57 MATILDA ERNKRANS (S):

Mycket är sagt. Jag vill bara göra ett förtydligande.

Ni har hört från oss socialdemokrater och från Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Centerpartiet en önskan om att Sverige faktiskt understöder kommissionens förslag att vi ska lägga oss högt. Det är viktigt att man driver på för att vi ska få ett mål om 95 procent. Ni har hört oss prata om att det här kommer att bli vår avvikande ståndpunkt.

Jag har fortfarande en förhoppning om att det här och nu kan bli majoritet för detta. Det räcker ju att Liberalernas Elin Nilsson går med på 95 procent, som också är det partibeslut som man har tagit om 2040-målet.

Regeringen har själv hävdad, i alla fall i ett tidigare skede, att EU-politiken ska ligga utanför Tidösamarbetet. Det går alltså att få en majoritet för 95 procent här och nu, och det är Liberalernas Elin Nilsson som avgör det. Det tycker jag ska vara tydligt när ordet går tillbaka till statssekreteraren.

Dessutom skulle det kunna vara en svensk linje som håller i Sveriges riksdag. Den skulle också hålla i Europaparlamentet, för också där är de här partierna överens om detta.

Jag ville bara lägga till det för tydlighetens skull, för det är viktigt att höra hur regeringen resonerar kring detta.

Anf. 58 ELIN NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag vill bara få detta fört till protokollet.

Regeringen bedriver en ambitiös klimat- och miljöpolitik. Jag har fullt förtroende för att regeringen jobbar för att vi ska nå de mål vi har satt upp och det vi har åtagit oss, och jag står bakom det presenterade förslaget till ståndpunkt.

Anf. 59 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Tack för era synpunkter! Mycket klokt har sagts. En del saker har sagts som jag inte riktigt håller med om, så jag tänkte kommentera några saker. Jag hörde inga frågor. Ni får protestera om ni tycker att ni ställde en fråga. Hur som helst vill jag göra några kommentarer.

Först och främst har det kommit till min kännedom att jag under min inledning blandade ihop fossila energislag och fossilfria sådana. Det kan ju väsentligt ändra innebörden av regeringens inställning till förslaget, så jag vill understryka att det är de fossilfria kraftslagen som alla kommer att behövas för att klara klimatomställningen. De fossila behöver vi få bort; det är liksom grunden i hela arbetet – bara för att reda ut eventuella missförstånd kring vad regeringen kan tänkas tycka där.

Vad gäller koldioxidinfångningen och inlagringen, som Vänsterpartiet tog upp, har regeringen inte inställningen att den ska göras i stället för några utsläppsminskningar. Däremot är en del av människans utsläpp väldigt svåra att komma åt. Det finns en del inom jordbruket som vi aldrig kommer att få ned till noll, och det finns en del andra saker som är svåra – till exempel flygets höga utsläppseffekter, som går att minska kraftigt men är svåra att få ned till noll.

Här är det nödvändigt att vi gör en kompensation för att vi ska kunna nå netto-noll. Metan och lustgas från jordbruket kommer att behöva kompenseras. Däremot ska vi inte göra denna kompensation i syfte att fortsätta med fossila bränslen. Vi behöver nå hela vägen till noll, och användningen av fossila bränslen behöver fasas ut.

De negativa utsläppen genom upptagning och lagring av koldioxid behöver dock påbörjas så snart som möjligt. Det finns ingen som helst anledning att vänta med dem, för precis som för de fossila utsläppen och de ackumulerade effekterna av dem är det den ackumulerade nyttan av de negativa utsläppen som räknas. Kapaciteten att både fånga in och lagra är begränsad och bör därmed påbörjas så fort som möjligt. Här vet ni alla att regeringen driver en mycket ambitiös politik och är på väg fram med system för att få detta på plats.

Energieffektivisering tänkte jag också säga några ord om. Regeringen kom med sin energipolitiska proposition i veckan. Jag förstår om ni inte hunnit läsa den, men där skriver vi ganska mycket om de här sakerna.

Energiolitiken behöver styra mot samhällsekonomiskt effektiv tillförsel, överföring och användning av energi. Energieffektivisering är en del av den pågående elektrifieringen och klimatomställningen. Energieffektivisering har genom hela historien varit helt avgörande för mänsklighetens utveckling. Det har vi arbetat med i tusentals år. Var och en som har huggit ved inser att energieffektivisering är en bra idé.

Till följd av den pågående elektrifieringen är det inte säkert att vi behöver minska vår energianvändning eller ens önskvärt att vi gör det. Vi får aldrig blanda ihop effektiv energianvändning med liten energianvändning.

I Sverige är el- och värmeproduktionen numera nästan helt fossilfri, och värdet av att minska användningen av den fossilfria energin är betydligt mindre ur ett klimatperspektiv än värdet av att minska på den fossila energin. Där har vi helt avgörande skillnader i drivkrafter. Det kan vara värt att öka användningen av fossilfri energi för att kunna minska användningen av fossil energi.

Ett typexempel skulle vara att ersätta fossil flygfotogen med syntetiskt framställt fossilfri flygfotogen. Det förra, fossil flygfotogen, är betydligt mer energieffektivt än att producera vätgas, fånga in koldioxid och koka syntetisk fotogen, men jag skulle gissa att de flesta av oss ändå förstår och håller med om att det är en god idé att byta ut den fossila flygfotogenen

om vi kan det. Det ska vi också göra – trots att det minskar energieffektiviteten i flygandet.

På motsvarande sätt är energilagring alltid mindre energieffektivt än att använda energin direkt, för det är alltid förluster i lagringen. Trots det argumenterar många för att öka energilagringen.

Jag ska försöka hitta tillbaka till mitt manus för att hålla mig till det vi faktiskt sa i den energipolitiska propositionen.

I andra länder kan åtgärder för minskad energianvändning vara mer effektiva i syfte att bidra till klimatmålet. Men om vi ska ha gemensamma mål och krav för energieffektivisering på EU-nivå behöver dessa ta mer hänsyn till ländernas olika förutsättningar för att minska klimatutsläppen och ha tydligare koppling till åtgärder som minskar användningen av fossil energi.

Med det menar jag de länder som har fossil energi på marginalen. Det har vi ibland i Sverige, väldigt ofta på bränslesidan och ibland också vad gäller el därför att elen skulle ha kunnat exporteras och därmed ersätta fossil el. Det gäller inte alltid, men det gäller ibland. Då är energieffektivisering väldigt relevant, och framför allt är ambitionen att minska användningen relevant. Men det gäller inte alltid, och jag gav just några exempel.

Läs gärna den energipolitiska inriktningspropositionen! Där ser man lite mer om de här resonemangen.

Jag tänkte också säga någonting om varför vi ännu inte har sagt vilken procentsiffra vi borde sätta på EU-nivå för 2040.

Till att börja med har vi redan mål för 2030, och vi har mål för 2050. Det här handlar om banan, om vägen dit. Ur ett fysikaliskt perspektiv är det så klart önskvärt att banan är framtung, det vill säga att vi har en brant minskning för att på så sätt minska de ackumulerade koldioxidutsläppen över tid. Det minskar climateffekterna, och det gör att vi har bättre chanser att klara 1,5-gradersmålet.

Det som också påverkar det här ur ett svenskt perspektiv är att vi har ett nettoollmål 2045, vilket är fem år tidigare än unionen som helhet. Ur vårt eget egoistiska perspektiv borde det vara bra om de andra också fick en väldigt snabb bana nedåt. Även det talar för ett skarpt näronollprocenttal 2040 för hela unionen så att alla andra tvingas göra samma sak som vi och vi får jämnare spelregler i unionen.

Åt andra hållet verkar förutsättningarna för att faktiskt kunna göra detta. Det är en sak att sätta upp höga ambitioner, men man måste ha någon sorts idé om hur detta ska genomföras. Det här är kanske det absolut viktigaste regeringen har att göra på det klimatpolitiska området – att sätta på plats de förutsättningar som så länge har saknats i Sverige.

Vi pratar om hur vi ska få fram all denna fossilfria el och för övrigt annan fossilfri energi och att vi ska få tillståndsprocesser som medger de årtal som vi pratar om. Det har vi inte i Sverige i dag. Regeringen har tillsatt ytterligare ett antal utredningar och är på väg fram med stora förändringar på det området för att vi ska kunna bygga den infrastruktur som krävs i tid för att kunna hålla dessa mål och målar.

Det här behöver vi analysera. Vi behöver titta på helheten för att se om procentsiffrorna som det argumenteras för här i dag är möjliga. Går de att genomföra på ett sätt som stärker europeisk konkurrenskraft och som gör att vi kan bibehålla acceptansen för politiken?

Det går att tvinga ned utsläppen till noll mycket fortare. Vi kan på 18–24 månader stifta lagar som förbjuder fossila utsläpp, men vi förstår alla att det inte kommer att bli så. Det måste finnas ett stöd för politiken, och vi måste ha en ekonomi som växer där europeiska företag får stärkt konkurrenskraft på den globala nivån. Annars kommer andra att diktera villkoren för vår ekonomi och vårt sätt att leva men också för klimatomställningen globalt.

Meddelandet från kommissionen är nu på remiss. Vi låter som vanligt en rad aktörer inklusive våra expertmyndigheter titta på vad kommissionen har föreslagit, analysera det i detalj och återkomma med sina synpunkter. Jag vill invänta det underlaget innan vi tar slutgiltig ställning till hur vi ska se på förslaget. Det tror jag är klokare än att vi fattar ett annat beslut här i dag.

Det var det jag hade tänkt kommentera. Tack så mycket för era synpunkter!

Anf. 60 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för redogörelsen och de svar vi fick!

Det finns väldigt mycket att kommentera, men jag tycker inte att EU-nämnden är rätt ställe att debattera Sveriges klimat- och miljöpolitik. Det görs i kammaren, så jag kommer inte att kommentera allt som sades.

Jag vill dock kommentera en sak som jag tycker på något sätt visar på regeringens klimatpolitik, och det är att statssekreteraren pratade om fossila bränslen och fossil energi.

Vi vet ju att utsläpp av klimatgaser inte sker enbart genom fossil energi och fossila bränslen utan också i ett icke anpassat jord- och skogsbruk. Det sker genom utdikningar. Det sker när man tar upp torv från våtmarker och använder den i jordbruk och i trädgårdar. Det finns väldigt många källor till skadliga utsläpp, och jag skulle önska att regeringen såg att utsläppen är större än bara fossila bränslen.

Anf. 61 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Tack till statssekreteraren för svar på frågor och för kommentarer kring ståndpunkten!

Vi står fast vid vår avvikande ståndpunkt och noterar att regeringen inte tar fasta på den viljeriktning som oppositionen visar att vara mer konkret i diskussionen. Vi tycker att det är synd att man inte väljer att förhandla bredare om den här frågan, som är mycket viktig för Sverige, planeten och EU. Man väljer i stället minsta gemensamma nämnare i regeringsunderlaget som vägledande i debatten.

Vi kan också ansluta till en del av den kritik som framförts i den här diskussionen om att regeringen är ute på en seglats som blir alltmer ensam, fri från forskare och fri från demokratisk förväntan från sina egna väljare. Man är ändå förvånansvärt trygg i sin argumentation, och det är just det där glappet mellan den ofantliga kritik som finns nu och den väldigt trygga argumentationen från det lilla fåtalet på ministeriet som på något sätt blir surrealistiskt.

Anf. 62 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Det finns väldigt mycket att säga i den här frågan, men ni ska ju ha en debatt i kammaren om klimatpolitiken. Det är kanske bättre att ta de frågorna där.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Ja, och dessutom tror jag inte att det är sista gången vi behandlar likartade frågor i EU-nämnden.

Anf. 64 ANNA LASSES (C):

Jag måste bara säga en sak. Man kan resonera om detta. Jag är inte ingenjör, men jag är tillräckligt mycket naturvetare för att förstå hela resonemanget bakom, och jag är tillräckligt mycket politiker för att begripa att om man har en ståndpunkt där det bara står ”elektrifiering” och inte lyfter upp effektivisering tenderar man att inte inkludera effektivisering på det sätt som statssekreteraren har framfört. Det blir väldigt mycket tydligare om man pratar om effektivisering för sig.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns likalydande avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna och Centerpartiet, som avgivits i miljö- och jordbruksutskottet. Det finns en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet i enlighet med det som sagts tidigare i miljö- och jordbruksutskottet. Det finns också en avvikande ståndpunkt från Miljöpartiet, tidigare avgiven i miljö- och jordbruksutskottet.

I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 6 är blandade övriga frågor från a till l.

Anf. 66 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Jag hade inte tänkt säga någonting särskilt om de övriga frågorna, men jag är såklart beredd att svara på frågor.

Anf. 67 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag har en fråga om dagordningspunkt 6 j, som handlar om björnens skyddsstatus. Det var kanske synd att vi inte tog upp detta när vi hade Peter Kullgren här eftersom det är hans fråga. Här finns det förslag om att nedlista björnens skyddsstatus, eller att det är troligt att Rumänien kommer att ta upp det. Jag skulle vilja höra regeringens inställning i den frågan.

Anf. 68 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Det här är en fråga som inte finns med på den kommande dagordningen, men jag skulle vilja ställa den ändå och så kanske statssekreteraren kan svara. Om det finns svar att ge skulle det uppskattas. Det gäller det som vi har skriftligt samråd om just nu, där också restaureringslagen finns med. Sverige har varit tydligt med att man ska rösta nej. Men det är en fråga där det nu har rört på sig i ett väldigt sent skede. Man hade kunnat tro att det var en färdig historia, men som det verkar kommer förslaget att skjutas ned av Ungern. Det betyder att Sverige har en avgörande röst i frågan om det ska bli en restaureringslag eller inte.

Det har manglats fram och tillbaka. Jag undrar om Sveriges regering har följt frågan in i det sista och övervägt att hantera sitt röstförfarande annorlunda.

Anf. 69 ORDFÖRANDE:

Rebecka Le Moines fråga finns inte med på dagordningen, precis som sades. Det är alltså upp till statssekreterarens vilja att svara på den. I övrigt var det Ilona Szatmári Waldaus fråga om björnen, som pikant nog handlar om Bernkonventionen. "Bern" betyder också björn.

Anf. 70 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Tack för frågorna!

Vi har noterat Rumäniens ståndpunkt om björnen som kommer att tas upp vid miljørådet. Regeringen gör bedömningen att skyddsstatus sannolikt skulle kunna sänkas för vissa populationer av björn inom EU utan att artens gynnsamma bevarandestatus riskeras. I Sverige har björn och lodjur gynnsam bevarandestatus.

För regeringen är ändrad skyddsstatus för varg en mer aktuell fråga. Nästa år ska Sverige och andra länder inom EU rapportera status för olika arter under art- och habitatdirektivet i den så kallade artikel 17-rapporteringen. Efter det att medlemsstaterna har rapporterat 2025 gör kommissionen en omfattande rapport för hela EU. I samband med att den sammanfattande rapporteringen kommer 2026 skulle det kunna vara aktuellt att analysera förutsättningarna för förändringar i skyddsstatus. Skyddsstatusen skulle, om rapporteringen visar på en sådan möjlighet, kunna ändras från strikt skydd till mer förvaltningsbar. I dagsläget sker i Sverige för björn och lodjur årligen såväl licensjakt som skyddsjakt.

Jag tänkte också säga något om Nature Restoration Law, restaureringslagen. Vi följer frågan på daglig basis. Jag håller med om att det inte är klart, och det ser spännande ut hur det kommer att bli. Regeringen har inte lyft någon diskussion om att förändra Sveriges ståndpunkt, utan vi står fast och är ett av de länder som kommer att rösta nej.

Anf. 71 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Här kan man ju inte anmäla någon avvikande ståndpunkt eftersom det bara är en informationspunkt, men jag vill ändå skicka med att vi i Vänsterpartiet inte anser att björnen ska nedlistas. Det gäller nog fler av de rovdjur som statssekreterare nämnde och som kan komma senare.

Anf. 72 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Vad gäller frågan som Vänsterpartiet lyfte fram har vi samma inställning. Vi tycker att det är väldigt olyckligt om man nu för första gången på 45 år skulle nedklassa arter på det här sättet. Det får otroligt stor effekt. Vartenda medlemsland kommer ju att behöva implementera det som sker i Bernkonventionen som ligger till grund för art- och habitatdirektivet, som ligger till grund för de olika nationella artskyddslagstiftningarna. Att klassa ned de här arterna på så svepande grund är väldigt olyckligt när vi vet att de snarare skulle behöva ett starkare skydd.

Sedan är det ju en annan sak att Sverige aldrig implementerat EU:s art- och habitatdirektiv, men det är tråkigt om alla EU:s medlemsstater ska gå samma väg. Det vill jag ha fört till protokollet.

2023/24:31
22 mars

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statssekreteraren för informationen under dagordningspunkten Övriga frågor och har därmed kommit till slutet av dagordningspunkterna som gäller miljöfrågor.

Vi tackar Daniel Westlén med medarbetare för deltagandet i dagens EU-nämndssammanträde och önskar en trevlig helg när den så småningom inträder.

Anf. 74 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN:

Tack detsamma! Alltid trevligt att vara här.

Innehållsförteckning

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	1
Anf. 5 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	2
Anf. 6 REBECKA LE MOINE (MP).....	3
Anf. 7 JYTTE GUTELAND (S)	3
Anf. 8 ANNA LASSES (C).....	4
Anf. 9 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	4
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 11 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	4
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S).....	5
Anf. 13 REBECKA LE MOINE (MP).....	5
Anf. 14 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	6
Anf. 15 Departementsrådet LARS OLSSON.....	7
Anf. 16 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	7
Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S).....	7
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 19 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	8
Anf. 20 REBECKA LE MOINE (MP).....	8
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 22 JYTTE GUTELAND (S)	8
Anf. 23 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	8
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	9
§ 2 Miljöfrågor	10
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 26 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	10
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 28 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	10
Anf. 29 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	11
Anf. 30 REBECKA LE MOINE (MP).....	11
Anf. 31 ANNA LASSES (C).....	11
Anf. 32 MATILDA ERNKRANS (S).....	11
Anf. 33 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	11
Anf. 34 MATILDA ERNKRANS (S).....	12
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 36 MATILDA ERNKRANS (S).....	12
Anf. 37 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	12
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 39 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	13
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 41 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	13
Anf. 42 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	14
Anf. 43 REBECKA LE MOINE (MP).....	14
Anf. 44 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	14
Anf. 45 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	14
Anf. 46 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN	15
Anf. 47 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	15

Anf. 48 REBECKA LE MOINE (MP).....	15
Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 50 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN.....	15
Anf. 51 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 52 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN.....	16
Anf. 53 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	18
Anf. 54 JYTTE GUTELAND (S).....	18
Anf. 55 ANNA LASSES (C).....	19
Anf. 56 REBECKA LE MOINE (MP).....	19
Anf. 57 MATILDA ERNKRANS (S).....	21
Anf. 58 ELIN NILSSON (L).....	21
Anf. 59 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN.....	21
Anf. 60 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	24
Anf. 61 JYTTE GUTELAND (S).....	24
Anf. 62 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN.....	25
Anf. 63 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 64 ANNA LASSES (C).....	25
Anf. 65 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 66 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN.....	25
Anf. 67 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	25
Anf. 68 REBECKA LE MOINE (MP).....	25
Anf. 69 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 70 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN.....	26
Anf. 71 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	26
Anf. 72 REBECKA LE MOINE (MP).....	26
Anf. 73 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 74 Statssekreterare DANIEL WESTLÉN.....	27